Vergaderjaar 2026-2027

36 984 (R 2222) **Intrekking van de Rijkswet van 10 februari 2017, houdende wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap in verband met het intrekken van het Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid (Stb. 2017, 52) en tot wijziging van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017**

Nr. 22 **AMENDEMENT VAN HET LID MARKUSZOWER C.S. TER VERVANGING VAN DAT GEDRUKT ONDER NR. 13**[1]
Ontvangen 18 november 2026

De ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

I

In het opschrift wordt na “tot wijziging van” ingevoegd “de Rijkswet op het Nederlanderschap en”.

II

In de beweegreden wordt na “behouden blijft” ingevoegd “en dat het tevens gewenst is de Rijkswet op het Nederlanderschap te wijzigen”.

III

Na artikel I worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

ARTIKEL IA

Artikel 14 van de Rijkswet op het Nederlanderschap wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Onder verlettering van de onderdelen c en d tot d en e wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
c. een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vijf jaar of meer is gesteld en dat is omschreven in:
1°. Titel XIX of Titel XX van het Tweede Boek van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht;
2°. de artikelen 141, 157, 181, 182, 278, 282, 282a, 296, derde of vierde lid, 312 of 317 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht;
3°. Titel XIV van het Tweede Boek van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht;
4°. de artikelen 140, 197a, 273f, 420bis of 420ter van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht;
5°. de Nederlandse Opiumwet; of
6°. de Nederlandse Wet wapens en munitie;

b. Onderdeel d (nieuw) komt te luiden:

[1] Vervanging in verband met een wijziging in de ondertekening.

d. een misdrijf dat soortgelijk is aan de misdrijven bedoeld onder a waarop naar de wettelijke omschrijving in de strafwet van een van de landen van het Koninkrijk een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld, een misdrijf dat naar de wettelijke omschrijving in de strafwet van een van de landen van het Koninkrijk soortgelijk is aan de misdrijven bedoeld onder b, dan wel een misdrijf dat soortgelijk is aan de misdrijven bedoeld onder c waarop naar de wettelijke omschrijving in de strafwet van een van de landen van het Koninkrijk een gevangenisstraf van vijf jaar of meer is gesteld;

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

11. Onder de misdrijven, bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, worden mede begrepen de poging tot, de voorbereiding van en de medeplichtigheid aan die misdrijven.

ARTIKEL IB

Het voornemen tot opzegging van het Europees Verdrag inzake nationaliteit (Trb. 1998, 10) wordt goedgekeurd voor het gehele Koninkrijk.

IV

Na artikel II worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

ARTIKEL IIA

1. Onze Minister van Justitie en Veiligheid brengt jaarlijks aan de Staten-Generaal verslag uit over het aantal gevallen waarin op grond van artikel 14, tweede lid, onderdeel c, van de Rijkswet op het Nederlanderschap, of op grond van onderdeel d van dat lid wegens een misdrijf dat soortgelijk is aan de misdrijven bedoeld onder c, tot intrekking is besloten, het aantal gevallen waarin daarvan is afgezien en de daarbij gehanteerde gronden.

2. Onze Minister van Justitie en Veiligheid zendt binnen vijf jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van artikel IA aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van artikel IA in de praktijk.

ARTIKEL IIB

Artikel 14, tweede lid, onderdeel c, van de Rijkswet op het Nederlanderschap, en onderdeel d van dat lid voor zover het betrekking heeft op misdrijven die soortgelijk zijn aan de misdrijven bedoeld onder c, zijn uitsluitend van toepassing op misdrijven die zijn begaan na het tijdstip van inwerkingtreding van artikel IA.

V

Artikel III komt te luiden:

ARTIKEL III

1. Deze rijkswet treedt in werking met ingang van 28 februari 2027, met uitzondering van de artikelen IA, IB, IIA en IIB.

2. Artikel IB treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin deze rijkswet wordt geplaatst.

3. De artikelen IA, IIA en IIB treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat niet eerder wordt vastgesteld dan het tijdstip waarop de opzegging van het Europees Verdrag inzake nationaliteit voor het Koninkrijk van kracht wordt.

Toelichting

Dit amendement voegt aan artikel 14, tweede lid, van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) een intrekkingsgrond toe voor de zwaarste commune misdrijven. Het Nederlanderschap kan worden ingetrokken van degene die onherroepelijk is veroordeeld wegens een gewelds- of levensdelict, een seksueel misdrijf of een misdrijf uit het domein van de georganiseerde criminaliteit, waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vijf jaar of meer is gesteld. Omdat het Europees Verdrag inzake nationaliteit (EVN) deze grond niet toelaat, regelt het amendement tevens de goedkeuring van het voornemen tot opzegging van dat verdrag.

Het wetsvoorstel maakt de intrekking van het Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid permanent. Het amendement bouwt daarop voort. De RWN kent intrekkingsgronden voor misdrijven tegen de veiligheid van het Koninkrijk, terroristische misdrijven en internationale misdrijven; voor de zwaarste commune misdrijven ontbreekt ieder nationaliteitsrechtelijk gevolg. Een moord met een terroristisch oogmerk kan tot intrekking leiden, dezelfde moord zonder dat oogmerk niet. Die leemte dicht dit amendement. Het sluit aan bij de ontwikkeling elders in Europa: België heeft de vervallenverklaring van de nationaliteit in 2026 uitgebreid tot levensdelicten, zedendelicten en georganiseerde criminaliteit, en Denemarken kent haar sinds 2022 bij zware misdrijven in bendeverband.

Grondslag

Het Nederlanderschap is het lidmaatschap van een politieke en juridische gemeenschap en een rechtsbetrekking die van twee kanten wordt gedragen. Aan de rechten die het geeft, zijn verplichtingen verbonden: de grondwettelijke orde eerbiedigen, de wetten naleven en de vrijheden en rechten van medeburgers respecteren. De verklaring van verbondenheid die bij optie en naturalisatie wordt afgelegd, spreekt uit wat voor iedere Nederlander geldt. Wie een ander van het leven berooft of met zwaar geweld treft, wie een ander in zijn seksuele integriteit aantast en wie met de georganiseerde criminaliteit een eigen orde tegenover de rechtsorde stelt, verwerpt de meest fundamentele normen van die gemeenschap en verbreekt zelf de band. De intrekking stelt die breuk vast en verbindt daaraan het gevolg dat daarbij hoort. Zij is een publiekrechtelijk gevolg van de veroordeling en geen straf; het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State hebben dat bevestigd.

De nieuwe grond

De grond omvat drie domeinen, en de wet bepaalt zelf welke misdrijven ertoe behoren. Het domein van geweld en leven omvat de misdrijven tegen het leven gericht en de mishandeling (Titels XIX en XX van het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht), het openlijk geweld in vereniging, de brandstichting en ontploffing met gemeen gevaar, het geweld tegen ambtenaren, de mensenroof, de vrijheidsberoving, de gijzeling, de afbreking van zwangerschap zonder toestemming van de vrouw, de diefstal met geweld en de afpersing. Het domein van de seksuele integriteit omvat de seksuele misdrijven van Titel XIV. Het domein van de georganiseerde criminaliteit omvat de deelneming aan een criminele organisatie, de mensensmokkel, de mensenhandel, het witwassen en het gewoontewitwassen, en de misdrijven uit de Opiumwet en de Wet wapens en munitie.

Binnen die domeinen bepaalt het wettelijk strafmaximum welke misdrijven onder de grond vallen. Het strafmaximum is het oordeel van de wetgever over de ernst van een misdrijf. De grens ligt bij vijf jaar, één trede boven de middencategorie waarvoor artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering de gewone grens van de voorlopige hechtenis trekt. Bepalend is het maximum dat de wet op het misdrijf stelt, met inbegrip van de gekwalificeerde vormen en de strafverhogingen die de wet aan het omschreven misdrijf zelf verbindt, en zonder de algemene strafverhogingsgronden zoals recidive en samenloop. De opgelegde straf is bewust niet de maatstaf, omdat daarin persoonlijke omstandigheden meewegen die niets zeggen over de aard van het misdrijf.

De poging, de voorbereiding en de medeplichtigheid vallen onder de grond, getoetst aan het strafmaximum van het voltooide misdrijf. Medeplegen, doen plegen en uitlokking leveren daderschap op en vallen daarmee eveneens onder de grond. Een veroordeling in een ander land van het Koninkrijk wegens een soortgelijk misdrijf waarop vijf jaar of meer is gesteld, staat gelijk aan een veroordeling in Nederland.

Intrekking als regel

De bevoegdheid sluit aan bij het bestaande stelsel van artikel 14, tweede lid, RWN. Zij blijft discretionair en de uitoefening berust op beleidsregels van de minister. Het oogmerk van de wetgever is dat een onherroepelijke veroordeling wegens een misdrijf van deze categorie het Nederlanderschap kost. Intrekking is daarom de regel: de indiener verwacht dat de minister tot intrekking overgaat en dat de beleidsregel die regel overneemt. De individuele evenredigheidstoets die artikel 8 EVRM en het recht van de Unie vereisen, blijft in stand en bewaakt de evenredigheid in het bijzondere geval. Zij is geen hardheidsclausule en geen grondslag om misdrijven of daders op voorhand buiten de maatregel te houden.

Waarborgen

De waarborgen zijn dezelfde als bij de bestaande gronden: een onherroepelijke veroordeling, het horen van de betrokkene, een gemotiveerd besluit en rechtsbescherming bij de bestuursrechter en de Afdeling bestuursrechtspraak. De intrekking mag nooit tot staatloosheid leiden en is uitsluitend mogelijk bij wie naast het Nederlanderschap een andere nationaliteit bezit. Kan dat bezit niet worden vastgesteld, dan blijft intrekking achterwege.

Het onderscheid tussen Nederlanders met één en met meer nationaliteiten volgt uit het verbod van staatloosheid. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft dat onderscheid in vaste rechtspraak gerechtvaardigd geacht en op 30 september 2026 ook het indirecte onderscheid naar afstamming dat daaruit voortvloeit (ECLI:NL:RVS:2020:3045 en ECLI:NL:RVS:2026:5732). Die rechtvaardiging geldt ook hier: het doel is legitiem, de regeling is objectief geformuleerd en elk geval wordt afzonderlijk beoordeeld.

Opzegging van het EVN

Artikel 7 EVN somt limitatief op wanneer een staat in verlies van de nationaliteit op zijn initiatief mag voorzien. Strafbare feiten van algemene aard vallen volgens het toelichtend rapport buiten de grond van gedrag dat de essentiële belangen van de staat ernstig schaadt. Opzegging op grond van artikel 31 EVN is daarom de enige begaanbare weg. Het voornemen daartoe behoeft de voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal (artikel 91, eerste lid, van de Grondwet); het amendement voorziet daarin voor het gehele Koninkrijk. Veertien van de zevenentwintig lidstaten van de Europese Unie, waaronder België, Frankrijk, Italië, Spanje en Polen, zijn geen partij bij het EVN. De waarborgen van het verdrag blijven na opzegging verankerd in het Verdrag tot beperking der staatloosheid van 1961, het EVRM, het IVBPR, het recht van de Unie, artikel 14, achtste lid, RWN en de Algemene wet bestuursrecht.

Rapportage, evaluatie en inwerkingtreding

De minister brengt jaarlijks verslag uit aan de Staten-Generaal over het aantal intrekkingen op de nieuwe grond, het aantal gevallen waarin daarvan is afgezien en de daarbij gehanteerde gronden, zodat de Kamer kan volgen of de bevoegdheid wordt toegepast overeenkomstig het uitgangspunt van intrekking als regel. Binnen vijf jaar na inwerkingtreding volgt een evaluatie. De nieuwe grond is uitsluitend van toepassing op misdrijven begaan na de inwerkingtreding; het ingrijpende karakter van de bevoegdheid en het rechtszekerheidsbeginsel nopen daartoe.

De goedkeuring van het voornemen tot opzegging treedt in werking op de dag na publicatie, zodat de opzegging direct in gang kan worden gezet. De nieuwe grond treedt in werking bij koninklijk besluit, op zijn vroegst op het tijdstip waarop de opzegging van kracht wordt: de eerste dag van de maand na het verstrijken van drie maanden na ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-generaal van de Raad

van Europa. Zo handelt het Koninkrijk op geen enkel moment in strijd met zijn verdragsverplichtingen.

Markuszower
Lammers
Schilder